

митрополит Луцький і Волинський Іоанн (Боднарчук) (1929-1994)

**Маловідомі події
із життя та архіпастирського служіння
митрополита Іоана (Боднарчука)**

протоієрей Миколай Цап

Волинський Благовісник №6 (2018)

У листопаді 2018 року виповнюється 25 років, як на Волинську кафедру був призначений митрополит Іоан (Боднарчук), який наприкінці 1980-х років поклав початок новітньому відродженню Української Церкви. У дослідженні йдеться про головні життєві віхи владики Іоана, його заслання, навчання в духовній семінарії і академії. Згадується його перебування на парафії м. Трускавця, а також його хіротонія і єпископське служіння на Житомирській кафедрі.

У 1989 році єпископ Іоан очолив національно-церковний рух з відновлення УАПЦ. Його стараннями було скликано і проведено Помісний Собор 5-6 червня 1990 року в м. Києві, який мав важливе значення для подальшого розвитку Православ'я в Україні. Найбільшу увагу в дослідженні приділено періоду, коли митрополит Іоан звершував своє архіпастирське служіння в Луцько-Волинській і Самбірсько-Дрогобицькій єпархіях Української Православної Церкви Київського Патріархату. Наводяться також обставини його трагічної загибелі в автокатастрофі.

У даній статті на основі джерел і окремих публікацій в тодішніх періодичних виданнях висвітлюються маловідомі факти із архіпастирського служіння митрополита. Аналіз зібраного матеріалу свідчить про те, що владики Іоан був авторитетним православним ієрархом і зробив значний внесок у становлення і розвиток новітньої Української Автокефальної Православної Церкви та Української Православної Церкви Київського Патріархату.

Ключові слова: митрополит Іоан (Боднарчук), Волинська єпархія, УАПЦ, УПЦ КП.

Постановка наукової проблеми та її значення. Серед сучасних православних ієрархів в Україні на особливу увагу заслуговує постать митрополита Іоана (Боднарчука). Найважливішим періодом його архіпастирської діяльності виявився кінець 1980-х початок 1990-х років, коли відбувалося національне й духовне відродження нашого народу і владики Іоан дав згоду стати на чолі Української Церкви. Перші роки становлення УАПЦ були дуже складними, тому сьогодні залишається ще багато недосліджених історичних фактів. Дослідники тільки роблять перші спроби для написання повної біографії митрополита Іоана.

Аналіз досліджень цієї проблеми. У двох попередніх публікаціях¹² нами було досліджено основні віхи життя митрополита Іоана

¹ Цап М., прот. Митрополит Іоан (Боднарчук) і третє відродження УАПЦ та проголошення Київського Патріархату // Волинський благовісник: богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ Київського Патріархату. – Луцьк, 2013. – №1. – С. 221-232

² Цап М., прот. Першоієрарх УАПЦ Митрополит Іоан (Боднарчук) і проголошення Патріархату в Україні // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука) // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор. н. Е. Бистрицької (гол. ред.), д. істор. н. І. Зулячка, д. філософ. Н. О. Сагана, д. філос.. н. А. Филипович. – Тернопіль–Київ, 2014. – С. 211-217.

(Боднарчука), його архіпастирське служіння, як першоієрарха УАПЦ третього відродження і причетність до проголошення Патріархату в Україні. На сьогодні маємо лише декілька публікацій, присвячених митрополиту Іоану, а саме: В. Борщевича³, І. Преловської⁴, прот. Р. Уруського⁵, прот. В. Хоміцького⁶ та ін. Ще багато життєвих обставин і його єпископського служіння залишаються нез'ясованими.

Метою статті є висвітлення діяльності і аналіз малознаних подій архіпастирського служіння митрополита Іоана (Боднарчука) та його роль в історії Української Церкви в перші роки її відродження.

Виклад основного матеріалу. Непростою була доля майбутнього митрополита Іоана (у миру – Боднарчук Василь Миколайович). Він народився 12 квітня 1929 року в с. Іване-Пусте Борщівського району Тернопільської області в українській національно свідомій сім'ї. У двадцятирічному віці його арештовують на довічне заслання і вивозять в Казахстан на мідні копальні Караганди і Кінгіру. Там у важкій праці він зазнав жорстоких катувань і переслідувань, там пройшла його молодість і найкращі роки життя. Після звільнення протягом 1956-1964 рр. хлопець навчався у Ленінградській духовній семінарії і Академії. Завершивши успішно навчання, він захистив кандидатську дисертацію, присвячену князю Конstantину Острозькому, і був направлений на священниче служіння у Львівсько-Тернопільську єпархію. 12 квітня 1968 року отець Василь Боднарчук отримав призначення на парафію у м. Трускавець Львівської області, де прослужив 9

³ Борщевич В. Волинський пом'яник. – Рівне, 2004. – 408 с., іл.

⁴ Преловська І. Діяльність митрополита Іоана (Боднарчука) у справі відродження Української Автокефальної Православної Церкви у 1989-1990 рр. // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука) // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор. н. Е. Бистрицької (гол. ред.), д. істор. н. І. Зулячка, д. філософ. Н. О. Сагана, д. філос. н. Л. Филипович. – Тернопіль–Київ, 2014. – С. 168-173.

⁵ Уруський Р., прот. Великий ієрарх і патріот Української Православної Церкви Київського Патріархату // Православний вісник Київського Патріархату. – Київ, 2014. – №11, листопад. – С. 57-60.

⁶ Хоміцький В., прот. Окремі аспекти пастирського служіння митрополита Іоана (Боднарчука) // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука) // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор. н. Е. Бистрицької (гол. ред.), д. істор. н. І. Зулячка, д. філософ. Н. О. Сагана, д. філос. н. Л. Филипович. – Тернопіль–Київ, 2014. – С. 218-223.

років настоятелем церкви Миколая-Чудотворця. Володіючи прекрасним голосом і організаторськими здібностями отець мав величезний авторитет і повагу не тільки серед парафіян м. Трускавця. На недільні і святкові богослужіння поспішали вірні з навколишніх міст та сіл, щоб послухати його прекрасні і глибокозмістовні проповіді⁷.

У 1977 році отець Василь був покликаний до єпископського служіння і після прийняття архієрейської хіротонії у Володимирському кафедральному соборі міста Києва був призначений на Житомирсько-Овруцьку єпархію⁸.

У 1989 році, прийнявши запрошення ініціаторів відновлення УАПЦ, владика очолив національно-церковний рух в Україні. Враховуючи його великий авторитет, Автокефальна Церква почала розвиватися швидкими темпами. Завдяки владіці в першій половині 1990-го року було створено єпископат УАПЦ, а 5-6 червня того ж року в Києві відбувся перший Помісний Собор УАПЦ під головуванням митрополита Львівського і Галицького Іоана, який мав доленосне значення для подальшого розвитку православ'я в Україні⁹.

Протягом червня-липня 1991 року митрополит Іоан за фінансової підтримки прот. Григорія Крамаренка¹⁰ виїжджав у США на лікування. Перед відїздом 7 червня 1991 року владикою власноруч на його офіційному особистому бланку був написаний Заповіт, завірений власним підписом і печаткою за № 115. З нього довідуємося про наступне:

⁷ Урусский Р, прот. Великий ієрарх і патріот Української Православної Церкви Київського Патріархату // Православний вісник Київського Патріархату. – Київ, 2014. – №11, листопад. – С. 58.

⁸ Хомицький В, прот. Окремі аспекти пастирського служіння митрополита Іоана (Боднарчука) // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука) // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор. н. Е. Бистрицької (гол. ред.), д. істор. н. І. Зулячка, д. філософ. Н. О. Сагана, д. філос. н. А. Филипович. – Тернопіль–Київ, 2014. – С. 220.

⁹ Преловська І. Діяльність митрополита Іоана (Боднарчука) у справі відродження Української Автокефальної Православної Церкви у 1989-1990 рр. // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука) // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор. н. Е. Бистрицької (гол. ред.), д. істор. н. І. Зулячка, д. філософ. Н. О. Сагана, д. філос. н. А. Филипович. – Тернопіль–Київ, 2014. – С. 171.

¹⁰ Лист протоієрея Григорія Крамаренка до Гриценко Надії Олександрівни від 21.03.1995 р. – Машинопис. Архів автора.

«Я, митрополит Іоан (Боднарчук Василь Миколайович) 1929 року народження їду до США на досить складну і небезпечну операцію. Уразі моєї смерті... моя хата по пров. Калушському, 10, має належати Гриценко Надії Олександрівні¹¹, 1956 р. н. з Донецька..., а також і часть бібліотеки – художні книги, а всі книги церковно-богословські – архієпископ Василь (Боднарчук Іван Миколайович) передасть своїм синам і о. Володимиру Боднарчуку із Новоград-Волинська по порядку номері...»¹².

На звороті Заповіту внизу владикою зазначено: «P.S. Мене похоронити в с. Іване-Пусте на кладовищі біля моєї мами. Боднарчук Василь Миколайович. 7 червня 1991 р.», що і було виконано після його трагічної смерті. Заповіт писався владикою Іоаном у присутності благочинного Турківського деканату прот. Романа Кавчака та інших священників, однак нотаріально не був завірений.

На початку 1992 року митрополит Іоан підтримував ідею щодо об'єднання двох гілок Українського Православ'я. У своєму Зверненні до духовенства і вірних, яке було надруковане в газеті «Вільне Слово» за 14 березня 1992 року, митрополит Іоан писав:

«В даний час в Україні утворилося дві українські незалежні Православні Церкви, які не мають морального права паралельно існувати в єдиній Українській державі, тримаючи неприязнь одна до одної... Я, першоієрарх УАПЦ в Україні, звертаюсь зараз до Вас, собраття, бо уже настав час об'єднатися нам з нашими православними братами. Настав час, щоб УАПЦ, заснована 22 жовтня 1989 року першою архієрейською відправою у Львові, об'єдналася з другою незалежною Православною Церквою, яка сьогодні знаходиться під духовним проводом блаженнішого Філарета, митрополита Київського і всієї України. Настав час забути амбіційні почуття, хто перший, хто другий, хто більше, хто менше, попрацював у винограднику відро-

¹¹ Гриценко Надія Олександрівна була домогосподаркою і прислужницею біля митрополита Іоана з 1978 року в м. Житомирі, а з 1989 року у м. Дрогобич, куди владика переїхав на постійне місце проживання, де вона проживає до сьогодні

¹² На зорі національного і духовного відродження України 90-их роках ХХ століття: документи, матеріали, листи / упор. М. Юрчишин. Самвидав у VI частинах. – Стрий–Конюхи, б.д. – Частина IV. – С. 1122.

дження Української Православної Церкви і української державності... Отже, хто любить Україну і прагне її Соборності, той не може не прагнути до єдинства нашої Церкви... »¹³.

Після того, як 29 квітня 1992 року митрополит Іоан був відрахований зі складу УАПЦ¹⁴, він у травні друкує Звернення до духовенства і вірних, у якому зокрема йдеться:

«... єпископ Антоній та інші єпископи УАПЦ своїми підступними діями, непослухом, наклепами та недостойною поведінкою заставили мене поважно переглянути своє духовне життя. Після довгих і болючих роздумів я вирішив вжити всіх заходів, щоб позбавити недругів нашої Церкви можливості спекулювати цими неправдивими фактами і я, кілька днів тому, звернувся до Церкви, що мене заборонила, з проханням – зняти заборону, відновивши мене в єпископському сані. Це дасть мені більшу можливість для праці на користь утвердження і поєднання Українських Православних Церков.

Тим більше, що це мені особисто було рекомендовано в канцелярії Вселенського Патріарха Варфоломія 8.02.92 р. Там же мене просили, щоб ми якнайскоріше об'єдналися і тільки після об'єднання прислали грамоти на одержання Автокефалії. Так мені радили в Грецькій архієпископії в Нью-Йорку, так мені радить поступити блаженніший Василій, митрополит всієї Канади, який особисто про це мав розмову з Патріархом Варфоломієм.

Оскільки Ви, отці духовні, мені говорили, що ми разом починали і повинні продовжити і довести до завершення духовне відродження Незалежної Церкви в Україні, – то я звертаюся нині до Вас і заявляю: настав час нам об'єднатися з нашими братами і

¹³ Крамаренко Г., прот. Тернистий шлях продовження розбудови Української вітки Церкви Христової – апостольської соборно правної УАПЦ. – 26 серпня 1996 р. – Ксерокопія. Архів автора.

¹⁴ Цап М., прот. Першоієрарх УАПЦ Митрополит Іоан (Боднарчук) і проголошення Патріархату в Україні // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука) // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор. н. Е. Бистрицької (гол. ред.), д. істор. н. І. Зулячка, д. філософ. Н. О. Сагана, д. філос. н. Л. Филипович. – Тернопіль–Київ, 2014. – С. 215.

одержати вимріяну всією Соборною Україною – Автокефалію, щоб стати монолітною, сильною, канонічною Церквою – рівною з-поміж всіх Помісних Вселенських Церков»¹⁵.

Так і сталося. 25-26 червня 1992 року в Києві відбувся Всеукраїнський православний церковний Собор, на якому в результаті об'єднання УАПЦ і частини УПЦ МП утворено єдину Українську Православну Церкву Київського Патріархату.

18 серпня 1992 року митрополит Іоан знову звертався до Патріарха Московського Олексія II і Священного Синоду РПЦ про зняття з нього заборони і повернення сану. Через неповний рік, а саме 12 червня 1993 року був опублікований Відкритий лист Священному Синоду РПЦ, де владика Іоан дав відповідь, чому саме він звертався до Москви.

«... Я, з самого начала знал, какой резонанс возымеет мое обращение к «Матери»-Церкви, но предвидя это, я сознательно пошел на этот шаг. Пошел потому, что хотел испытать на себе, кем Вы в действительности являетесь для Украинской Автокефальной – Независимой Церкви. Судя по Вашему отношению ко мне, Вы не являетесь для Украинской Церкви Матерью-Церковью, и у Вас совсем нет всепрощающей материнской любви, и Украинской Православной Церкви бесполезно возлагать на Вас какие-либо надежды в решении общеизвестного наиболее болезненного вопроса о даровании ей Автокефалии – Независимости, что могло бы стабилизировать положение Православия на Украине. Мой личный опыт является ярким примером того, что в решении этих жизненно важных вопросов нам, православным украинцам, не стоит связывать свои ожидания и надежды с Московским Патриархатом...

Во время моего пребывания (9 февраля 1992 г.) в Константинополе... мне посоветовали, как христианину и младшему иерарху, обратиться к Вам с прошением о реабилитации. Суд Вашего Священного Синода надо мной, как мне пока-

¹⁵ На зорі національного і духовного відродження України 90-их роках ХХ століття: документи, матеріали, листи / упор. М. Юрчишин. Самвидав у VI частинах. – Стрий-Конюхи, б.д. – Частина II. – С. 318.

залось, они также считают предвзятым и неканоническим. Я прислушался к их доброму совету і написал Вам такое прошение в 1992 г., но справедливости и сочувствия у Вас не нашел... Я почти целый год ждал, надеялся на Вашу справедливость... Но сегодня я думаю, Вам все же придется осознать, что Украина, как Государство, есть и будет! А поскольку Украина является независимым государством, то и Церковь ее должна быть национальной, свободной, т. е. независимой от иностранных центров, влияний і принуждений... Поэтому я решительно заявляю об отзыве своего прошения о реабилитации... ибо не признаю Вашего нехристианского суда над собой»¹⁶.

Вболіваючи за подальше духовне відродження в Україні, владика Іоан на початку червня 1993 року приймає важливе рішення – приєднатися до УПЦ Київського Патріархату. Постановою Священного Синоду від 25 червня 1993 року, журнал № 67 Львівсько-Дрогобицьку єпархію поділено на дві: Дрогобицько-Самбірську і Львівсько-Сокальську. На Дрогобицьку єпархію призначено митрополита Іоана (Боднарчука), а на Львівсько-Сокальській залишився архієпископ Андрій (Горак, † 2010).

Ситуація на той час у церковному середовищі в Галичині була напруженою. Тривав поділ між УПЦ Київського Патріархату і прихильниками УАПЦ, яку на Львівщині з 24 грудня 1992 року очолював Петро (Петрусь), архієпископ Львівський і Галицький.

Одним із перших кроків для його вирішення і більш докладного ознайомлення з положенням на місцях владикою Іоаном були скликані збори благочинних і духовенства Стрийського, Сколівського і Жидачівського районів, які відбулися 13 липня 1993 року в м. Стрию.

Митрополит Іоан закликав припинити розкол і об'єднатися навколо УПЦ Київського Патріархату. Для цього він 18 липня звернувся з Відкритим листом до єпископа Петра (Петруся), а 20 липня 1993 року оприлюднив Послання до духовенства і вірних.

На Всеукраїнському Православному Соборі УПЦ Київського Патріархату, який з 21 по 24 жовтня 1993 року проходив у святій Софії,

¹⁶ *Иоанн, митр.* Открытое письмо Священному Синоду Русской Православной Церкви // На варті. – Вид. Луцького Братства св. ап. Андрія Первозванного. – №2, лютий 1994. – С. 7.

митрополит Іоан був кандидатом на Патріарший престол. Результати голосування були такими: 85 голосів із 145 було віддано Патріаршому місцеблюстителю митрополитові Володимиру (Романюку), митрополити Філарет (Денисенко), Іоан (Боднарчук) та єпископ Яків (Панчук) отримали відповідно: 34, 24 і два голоси¹⁷.

Митрополит Іоан особисто упорядкував Чин української патріаршої інтронізації¹⁸ і брав участь в інтронізації Патріарха Мстислава (Скрипника) і Патріарха Володимира (Романюка).

Становище УПЦ Київського Патріархату в 1993-1994 рр. на Волині було складним. Тривала міжконфесійна боротьба і судові процеси за Свято-Троїцький кафедральний собор. Прихильники Української Церкви тут вбачали єдиний вихід з цього скрутного становища про призначення керуючим єпархією митрополита Іоана (Боднарчука). Перший раз вони зверталися до Священного Синоду 1 вересня 1993 року, але без результатно. 27 жовтня 1993 року під головуванням єпископа Луцького і Волинського Серафима (Верзуна, † 2012) за участю членів Єпархіальної Ради, представників Волинської духовної семінарії, братства св. ап. Андрія Первозванного і церковної Ради Свято-Троїцького собору м. Луцька відбулися єпархіальні збори, які вдруге звернулися за допомогою до недавно обраного патріарха Володимира (Романюка, † 1995). У протоколі зборів зазначалося:

«Положення нашої Церкви і духовної семінарії на Волині критичне і ускладнюється щоденно. Надія тільки на Вашу Святість. Якщо Вам дорога наша УПЦ Київського Патріархату і небайдужий її зріст, розвиток, єдність і злагода віруючих, уклінно просимо негайно призначити владика Іоана – митрополита Дрогобицького і Самбірського керуючим Луцько-Волинською єпархією. Тепер тільки високий авторитет владика Іоана серед духовенства і мирян може врятувати положення і об'єднати всіх, кому небайдужа доля Православ'я на Волині... Владика Серафим, тверезо оцінюючи всю складність ситуації, дає свою

¹⁷ Юраш А. Після Соборів // Молода Галичина. – Львів, 9 листопада 1993 року. – № 129. – С. 3.

¹⁸ На зорі національного і духовного відродження України 90-их роках ХХ століття: документи, матеріали, листи / упор. М. Юрчишин. Самвидав у VI частинах. – Стрий-Конюхи, б.д. – Частина IV. – С. 912.

зоду на призначення його Вами вікарним єпископом на Волині, або на одну із вільних кафедр... »¹⁹.

11 листопада 1993 року владика Іоана призначено митрополитом Луцьким і Волинським, тимчасово керуючим Дрогобицько-Самбірською єпархією, а владика Серафима – єпископом Володимир-Волинським, вікарієм Волинської єпархії і ректором ВДС²⁰.

16 листопада 1993 року владика Іоан розпочав свою працю у Волинському єпархіальному управлінні. Перше богослужіння, як керуючий Луцько-Волинською єпархією, провів у с. Верба Володимир-Волинського деканату 20 листопада. Наступного дня у свято Архистратига Михаїла митрополит звершив урочисту Літургію у Свято-Троїцькому кафедральному соборі м. Луцька²¹.

Після різдвяних свят в єпархію надійшло запрошення у вигляді фотографії військового корабля наклеєної на дерев'яну основу в рамці під склом з наступним написом на звороті:

«Командир малого протичовнового корабля «Луцьк» капітан 3-го рангу В. А. Заремба запрошує митрополита Луцького і Волинського Іоана на урочисте піднесення прапора ВМС, яке відбудеться на Графській пристані о 12 годині 12 лютого 1994 р.».

10 лютого делегація, очолювана головою Луцької міської ради Анатолієм Похою, на військово-транспортному літаку АН-12 «Атлант», за кермом якого був майор Олександр Шемякін, вилетіла до Криму. Крім голови міської ради, до складу делегацій увійшли: заступник голови Волинської обласної державної адміністрації Євген Шимонович, митрополит Луцький і Волинський Іоан, заступник голови Луцького міськвиконкому Олег Максимович, військовий комісар обласного центру полковник Олександр Радошук, завідувача відділу торгівлі міськвиконкому Раїса Мудрик, завідувача культури Луцького міськвиконкому Юрій Войнаровський, голова Союзу українок Любов Ганейчук, директор Луцького молокозаводу Олег

¹⁹ Протокол зборів Луцько-Волинської єпархії від 27 жовтня 1993 року. – Машинопис. Архів автора. – Арк. 1-2.

²⁰ Цап М., прот. Митрополит Іоан (Боднарчук) і третє відродження УАПЦ та проголошення Київського Патріархату // Волинський благовісник: богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ Київського Патріархату. – Луцьк, 2013. – №1. – С. 227.

²¹ Борщевич В. Волинський пом'яник. – Рівне, 2004. – С. 38.

Бичков, журналіст часопису «Народна Трибуна» Віктор Вербич, а також волинські артисти: Зоя Комарук, Василь Чепелюк, Михайло Лазука, Анатолій Юртаєв, гуморист Володимир Чабар, учасники ансамблю «Веснянка».

Волинян місцеві жителі сприйняли вороже. У Графській пристані задовго до урочистостей з приводу поповнення ВМС України новим сучасним кораблем невеличка група знервованих пенсіонерок, тримаючи синьо-біло-червоні знамена з написом

«РДК (Республіканское движение Крыма), розмахували транспарантами «Нет украинскому флоту в Севастополе», «Севастополь – база Российского черноморского флота», викрикували: «Долой Кравчука и американских сионистов», «Продается земля Русская», обзивали бандерівцями... Правда, і українська громада цього дня більш-менш масово себе не виявила»²².

Від волинян моряки отримали цінні подарунки, портрет Лесі Українки, книги, листівки від студенток Луцького педагогічного училища.

Місцева влада хотіла, щоб освячення звершував єпископ Сімферопольський і Кримський Лазар (Швець), але представники делегації з Волині виступили проти і наполягли на тому, щоб митрополит Луцький і Волинський Іоан освятив бойовий прапор ВМС України, який урочисто з усіма почесними був піднятий разом з державним прапором 12 лютого 1994 року. Після цього владика Іоан освятив весь корабель «Луцьк». Цього ж дня відбулися зустрічі Волинської делегації з міністром оборони України Віталієм Радецьким, командуванням ВМС України, керівництвом Севастополя. Завершилися святкування концертом у кают-компанії у виконанні волинських артистів. Член делегації Любов Максимівна Ганейчук згадує один випадок, який трапився під час приземлення їхнього літака на військовому аеродромі Бельбек неподалік Севастополя. У зв'язку з технічною поломкою, не відкривалися шасі, і вона звернула увагу на митрополита Іоана, який щиро молився за успішне приземлення... і Бог почув молитву.

²² Вербич В. Щасливого плавання «Луцьк» // Народна трибуна. – Луцьк, 16 лютого 1994 р. – № 13 (343). – С. 5.

За період з 1993 по 2014 рік на чолі судна було сім командирів. Корабель брав участь в національних і міжнародних навчаннях, з дружніми візитами відвідав порти Болгарії, Румунії, Туреччини. Значну частину коштів в обслуговуванні корвета «Луцьк» складала шефська допомога, яку в рамках державної програми надавали лучани і вся Волинська область.

20 березня 2014 року корвет «Луцьк» захопили російські війська, замінивши синьо-жовтий стяг на російський триколонор. Близько 70% команди корвету склали присягу і почали службу в Чорноморському флорі РФ.

6 квітня 1994 року представником президента України у Волинській області Володимиром Блаженчуком було видане розпорядження № 185 «Про визначення порядку користування будівлею Свято-Троїцького кафедрального собору в м. Луцьку». У цьому документі зазначалося, що

«на виконання рішення колегії у цивільних справах Хмельницького обласного суду від 10 лютого 1994 року... та враховуючи відсутність згоди на почергове користування будівлею Свято-Троїцького кафедрального собору в м. Луцьку громадами Української Православної Церкви – Київського Патріархату і Української Православної Церкви до вирішення питання будівництва нового храму громадою УПЦ, з метою нормального задоволення духовних потреб православними віруючими в м. Луцьку:

- 1. Передати в тимчасове користування Свято-Троїцької громади УПЦ нижній храм та належне до нього майно у будівлі кафедрального собору по вул. Градний Узвіз, 1 у м. Луцьку, а верхній храм собору та належне до нього майно залишити у користуванні Свято-Троїцької громади УПЦ Київський Патріархат...*
- 3. Управлінню культури облдержадміністрації та Луцькому міськвиконкому створити спільну комісію і до 25 квітня ц. р. провести інвентаризацію майна у будівлі Свято-Троїцького кафедрального собору...»²³.*

17 квітня 1994 року в Луцьку відбулося православне віче за участю 10 тисяч громадян, які протестували проти такого рішення, «так, як

²³ Розпорядження Представника Президента України у Волинській області В. І. Блаженчука від 6 квітня 1994 року № 185. – Машинопис. Архів автора.

це приведе до дестабілізації релігійного життя на Волині, загострить ворожнечу між віруючими», йшлося у резолюції віча. Також було висловлено недовіру тодішньому Голові ради у справах релігії п. Гульку Г. Я., який був автором вищезгаданого Розпорядження, вороже відносився до вірних Київського Патріархату та свідомо відмовляв у реєстрації громад Української Церкви. Тривав збір підписів парафіян собору, які засвідчували свою приналежність до УПЦ Київського Патріархату та підтримку своєму архіпастирю митрополиту Луцькому і Волинському Іоану. Дане Розпорядження так і не було реалізоване, оскільки на той час уже більшість лучан підтримували Київський Патріархат.

9 червня 1994 року, в день престольного свята, владика відвідав Свято-Вознесенську парафію м. Горохова. Храм і все церковне подвір'я було переповнене вірними. Дякуючи за гарний коровай, владика зауважив: «... дай Боже, щоб український народ ніколи не знав голоду і горя, щоб короваї завжди украшали наші дома і столи...». Після завершення урочистої літургії митрополит Іоан звернувся із повчанням до людей, особливо до молоді:

«... Україна зараз потребує гарних і здорових дітей, щоб ми змогли їй стати на міцні ноги, щоб ми свої молодечі сили передали матері-Україні, яка була так довго і тяжко поневолена. Сьогодні в цей великий і святий день Вознесіння Господнього, я хочу всіх Вас поблагословити... щоб Ви росли добрими і вірними дітьми... щоб гарно вчилися і були потрібні нашій церкві і матері-Україні»,

благословив кожную дитину у храмі та подарував натільні хрестики.

З архіпастирським візитом владика Іоан у 1994 році також відвідав Ковель, Ківерці і Нововолинськ. Саме з його благословення 15 червня 1994 року в Нововолинську відбулося закладення наріжного каменя в західній частині споруди під майбутній собор Святого Духа. На згадку про цю подію, старанням настоятеля прот. Стефана Фульмеса була виготовлена відповідна Грамота, яку в спеціальній капсулі замурували в стіні храму.

10 липня 1994 року владика Іоан перебував у місті Володимир-Волинську, звершив у соборі Різдва Христового архіерейську Літургію, за якою настоятеля собору о. Миколая Удода нагородив золотим наперсним хрестом. З ними співслужив також прот. Сергій Депо.

Митрополит Іоан багато потрудився для розквіту і зміцнення Української Церкви на Волині, незважаючи на постійні перешкоди, зневагу і образи з боку прихильників Московського Патріархату. Йому багато в чому, а зокрема в реєстрації нових громад, допомагав щирий українець, працівник обласної адміністрації п. Олександр Кравчук. У своєму Зверненні до Голови Волинської обласної Ради п. Климчука Б. П. архієпископ Волинський і Луцький Ніфонт (Солодуха, † 2017) УПЦ Московського Патріархату за дорученням духовенства та віруючих своєї єпархії 31 серпня 1994 року писав:

«В апараті по релігійних справах Волинської області працює пан Олександр Федорович Кравчук, який своїми діями ось уже цілий рік бунтує по Волині наші парафії... Пан Кравчук декілька разів побував у м. Ківерцях, де намовляв керівників району і селища, щоб впровадити Київський Патріархат, або почергове богослужіння у Свято-Миколаївському храмі УПЦ... Останнім часом... аж шість разів виїжджав у с. Жидичин з метою схилити в бік КП працівників сільської ради і ряд громадян села... відомо про візити пана Кравчука в села Промінь, Садів, Ратнів Луцького району та в інші населені пункти області, де є УПЦ. Нам відома агітаційна робота з людьми, які приїжджали по церковних справах в облдержадміністрацію, як пан Кравчук сумлінно переконував вірних УПЦ переходити в КП... Зверніть увагу на те, що пан о. Федорович усім тлумачить про якийсь Московський Патріархат. На території Української держави більше немає Московського Патріархату, а є тільки законна, канонічна Українська Православна Церква, яка була зареєстрована... ще в 1989 р. Нехай пан Кравчук не ображає віруючих УПЦ вішаючи їм ярлики іноземних церков... »²⁴.

У цьому ж зверненні владика Ніфонт згадав і про митрополита Іоана:

«Також просимо Вас, дорогий Борис Петрович, звернути увагу на діяльність брата Івана Боднарчука, який завзято розділяє

²⁴ Звернення архієпископа Волинського і Луцького Ніфонта до Голови Волинської обласної Ради п. Климчука Б. П. від 31 серпня 1994 року № 444. – Машинопис. Архів автора. – Арк. 1-2.

громади Української Православної Церкви... піклується про Україну, руйнуючи сім'ї та парафії УПЦ на Волині»²⁵.

Ознайомившись із Зверненням, Голова Ради наклав таку резолюцію:

«Гульку Г. Я. В чому справа? Вивчити і доповісти. Б. Клімчук, 10. 09. 94 р.».

4 листопада 1994 року з нагоди престольного свята владика побував в Іваничах, відслужив літургію в церкві, яка знаходиться на селищному кладовищі. Цей храм, перебудований зі старовинної Благовіщенської Церкви (XVI ст.), громаді Київського Патріархату належить з 1993 року. Це було останнє богослужіння митрополита Іоана на Волині. Повернувшись з Іванич до Луцька, владика зібрав усі свої особисті речі (їх не було багато), за винятком риз, і того ж вечора виїхав у Дрогобич²⁶. Митрополит Іоан мав намір найближчим часом залишати Волинську кафедру і своє подальше архіпастирське служіння зосередити лише в Дрогобицько-Самбірській єпархії.

За час перебування митрополита Іоана на Волині його безпосередніми помічниками – секретарями єпархіального управління були: прот. Іван Крвачук (з 14.12.1992 по 15.03.1994), прот. Микола Юзич (з 15.03.1994 по 21.10.1994) і свящ. Тарас Кравець (з 21.10.1994 по 14.11.1994).

На свято великомученика Димитрія Солунського 8 листопада 1994 року владика служив і освячував новозбудований одноіменний храм у с. Нагірне Самбірського району. Того дня під час проповіді владика багато згадував про своє життя. Після літургії, за звичаєм, священики підходили до митрополита під благословення, а дехто з них запрошував владика до себе на свято Введення в храм Пресвятої Богородиці. Як розповідають очевидці, на це владика Іоан сказав такі слова: *«Отці, до свята Введення ще далеко, але напевно це є моя остання служба Божа...»²⁷.*

²⁵ Там само. – Арк. 2.

²⁶ з розповіді іподиякона митрополита Іоана, сьогодні прот. Миколая Гоя, настоятеля Свято-Миколаївської церкви м. Луцька

²⁷ Уруський Р., прот. Великий ієрарх і патріот Української Православної Церкви Київського Патріархату // Православний вісник Київського Патріархату. – Київ, 2014. – №11, листопад. – С. 60.

Повертаючись з Дрогобича до Луцька 9 листопада 1994 року, бо наступного дня владика був запрошений на престольне свято мучениці Параскеви П'ятниці у село Чаруків Луцького благочиння, митрополит Іоан (Боднарчук) трагічно загинув у автокатастрофі. Слідчо-оперативна група, прибувши з Горохова на місце події, встановила, що аварія трапилася о 9:30 ранку на 97-му кілометрі траси Львів-Луцьк уже за Гороховом, неподалік перехрестя з дорогою на село Мирне. Зі слів тодішнього начальника ДАІ Горохівського райвідділу внутрішніх справ Віктора Букаса: «Митрополит Луцький і Волинський УПЦ Київського Патріархату владика Іоан, перебуваючи за кермом, не справився з управлінням «Волгою». Внаслідок цього автомобіль занесло і він зіткнувся з придорожніми деревами, отримавши кілька ударів. Фактично вся їх сила припала на лівий бік, місце водія. Митрополит Іоан, якого, очевидно, після одного з ударів викинуло з машини на середину проїжджої частини, загинув»²⁸.

Його секретаря, священника Луцького собору Тараса Мироновича Кравця, який сидів поряд з митрополитом, на правому передньому сидінні, судячи з усього, викинуло з машини після першого удару, зазнав тілесних травм і був доставлений у Горохівську райлікарню. Згідно з даними слідства, швидкість машини до зіткнення з деревами була досить високою.

«В усякому разі не менше ста кілометрів за годину. Про це свідчить ушкодження, яких зазнав автомобіль. Зокрема, і той факт, що силою інерції акумулятор відкинуло від автомобіля майже на 78 метрів»²⁹.

На момент трагедії не могли працівники міліції встановити точної причини аварійної ситуації. Жодних слідів гальмування автомашини на асфальті вони не знайшли, тобто аж до зіткнення з деревами «Волга» їхала на повній швидкості. Пошкоджені чи вибоїні на тій ділянці траси не було. Причин аварії, пов'язаних з технічним станом автомобіля не виявлено.

²⁸ Боярчук П. Трагедія на дорозі: подробиці для «Волині» // Волинь. – Луцьк, 12 листопада 1994 р. – № 130. – С. 1.

²⁹ Там само. – С. 1.

За однією з версій, у владики Іоана трапився серцевий приступ і він втратив контроль над автомобілем. Останнім часом митрополит почував себе погано і часто звертався за допомогою до лікарів. Проте судмедекспертиза підтвердити цього припущення не змогла через те, що внаслідок аварії грудна клітка і серце митрополита виявились розбитими. Можна припустити, що він був втомлений, і, можливо, заснув за кермом, через що автомобіль «прихопив» слизьку обочину і пішов «у занос». Вранці того дня мрячало, асфальт був мокрий. Але це тільки припущення. Точної причини автоаварії на сьогодні не встановлено.

Митрополит Іоан (Боднарчук) на початку 1990-х років поклав початок Російській Автокефальній Православній Церкві (РАПЦ). 22 серпня 1990 р. в храмі преподобної Параскеви м. Дрогобича Львівської області відбулася хіротонія першого архієрея цієї Церкви єпископа Московського і Каширського Лазаря (Васильєва). У рукоположенні брали участь: митрополит Київський і Галицький Іоан (Боднарчук), архієпископ Тернопільський і Бучацький Василій (Боднарчук) та єпископ Чернівецький, Хотинський і всієї Буковини Данило (Ковальчук).

Наступна єпископська хіротонія відбулася 14 грудня 1990 року в храмі святих рівноапостольних царя Костянтина і його матері цариці Олени у с. Солонсько Дрогобицького району Львівської області. На єпископа Зеленоградського і Коломенського було висвячено Тихона (Филипова). Рукоположення звершили: митрополит Київський і Галицький Іоан (Боднарчук), єпископ Чернівецький, Хотинський і всієї Буковини Данило (Ковальчук) та єпископ Московський і Каширський Лазар (Васильєв). Того ж дня митрополит Іоан за заслуги перед Російською Істинно-Православною Церквою єпископа Лазаря нагородив саном архієпископа.

Згідно з рішенням Собору РАПЦ від 19 грудня 1990 року єпископом Санкт-Петербурзьким і Валаамським визначено бути архімандриту Іоану (Береславському). З цим рішенням погодився і дав своє благословення на висвяту 21 грудня 1990 року митрополит Іоан. Єпископська хіротонія Іоана (Береславського) відбулася в Москві 25 грудня 1990 року в домовій Церкві Покрови Пресвятої Богородиці, яку звершили вищезгадані архієпископ Лазар і єпископ Тихон.

16 червня 1991 року в Москві відбувся черговий Собор РАПЦ на якому постановлено Російській Автокефальній Православній Церкві прийняти назву Церкви Божої Матері. У наступні роки ця церква

знала багато змін і на сьогодні далеко не є такою, якою її бачив митрополит Іоан (Боднарчук)³⁰, тому потребує більш докладного вивчення.

До малознаних архієрейських хіротоній належить висвята, яка відбулася 31 грудня 1990 року у Петро-Павлівському храмі м. Львова. Митрополит Львівський і Галицький Іоан (Боднарчук) разом з іншими ієрархами рукоположив для УАПЦ Марка (Черкашина) на єпископа Сумського і Охтирського. Це згодом підтвердив Патріарх УАПЦ Дмитрій (Ярема, † 2000) відповідним Посвідченням за № 78 від 4 серпня 1999 року. Пізніше Керуючий справами Патріархії УАПЦ, митрополит Переяславський і Січеславський Антоній (Масендич, † 2001) своїм Указом № 163 від 21 квітня 1992 року благословив єпископу Охтирському Марку виконувати архіпастирські обов'язки в Сумській області, де він пробув недовго.

Висновки. Отже, митрополит Іоан на початках третього відродження УАПЦ, не побоявшись тодішньої атеїстичної влади, знайшов у собі силу і відвагу вийти зі складу РПЦ і очолити відновлення української церкви та стати її Першоієрархом.

На посаді керуючого Луцько-Волинської єпархії владика Іоан пробув лише один рік, однак за такий короткий час зумів згуртувати і стабілізувати складне на той час церковне життя єпархії, дати новий поштовх подальшому розвитку Української Церкви на Волині.

Його земний шлях часто був устелений тернами та різними життєвими випробуваннями, і тому тієї пізньої прохолодної осені довго навколо Луцького Свято-Троїцького кафедрального собору лежали жовті квіти. Вони були ознакою останньої земної шани парафіян і свідченням втрати великого архіпастиря новітнього відродження української Церкви – митрополита Іоана (Боднарчука).

Список джерел і літератури:

1. *Блаженний Іоанн Богомил.* Народний митрополит. – Ужгород: Світ Софії, 2015. – 304 с.
2. *Борищевич В.* Волинський пом'яник. – Рівне, 2004. – 408 с., іл.
3. *Боярчук П.* Трагедія на дорозі: подробиці для «Волині» // Волинь. – Луцьк, 12 листопада 1994 р. – № 130. – С. 1.

³⁰ *Блаженний Іоанн Богомил.* Народний митрополит. – Ужгород: Світ Софії, 2015. – 304 с.

4. *Вербич В.* Щасливого плавання «Луцьк» // Народна трибуна. – Луцьк, 16 лютого 1994 р. – № 13 (343). – С. 5.
5. Звернення архієпископа Волинського і Луцького Ніфонта до Голови Волинської обласної Ради п. Клімчука Б. П. від 31 серпня 1994 року № 444. – Машинопис. Архів автора. – 2 арк.
6. *Іоанн, митр.* Открытое письмо Священному Синоду Русской Православной Церкви // На варті. – Вид. Луцького Братства св. ап. Андрія Первозванного. – №2, лютий 1994. – С. 7.
7. *Крамаренко Г., прот.* Тернистий шлях продовження розбудови Української вітки Церкви Христової – апостольської соборно правної УАПЦ. – 26 серпня 1996 р. – Ксерокопія. Архів автора.
8. Лист протоієрея Григорія Крамаренка до Гриценко Надії Олександрівни від 21.03.1995 р. – Машинопис. Архів автора.
9. На зорі національного і духовного відродження України 90-их роках ХХ століття: документи, матеріали, листи / упор. М. Юрчишин. Самвидав у VI частинах. – Стрий–Конюхи, б.д. – Частина IV. – С. 901-1203.
10. На зорі національного і духовного відродження України 90-их роках ХХ століття: документи, матеріали, листи / упор. М. Юрчишин. Самвидав у VI частинах. – Стрий–Конюхи, б.д. – Частина II. – С. 303-572.
11. *Преловська І.* Діяльність митрополита Іоана (Боднарчука) у справі відродження Української Автокефальної Православної Церкви у 1989-1990 рр. // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука) // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор. н. Е. Бистрицької (гол. ред.), д. істор. н. І. Зулячка, д. філософ. Н. О. Сагана, д. філос. н. Л. Филипович. – Тернопіль–Київ, 2014. – С. 168-173.
12. Протокол зборів Луцько-Волинської єпархії від 27 жовтня 1993 року. – Машинопис. Архів автора. – 2 арк.
13. Розпорядження Представника Президента України у Волинській області В. І. Блаженчука від 6 квітня 1994 року № 185. – Машинопис. Архів автора.
14. *Уруський Р., прот.* Великий ієрарх і патріот Української Православної Церкви Київського Патріархату // Православний вісник Київського Патріархату. – Київ, 2014. – №11, листопад. – С. 57-60.
15. *Хоміцький В., прот.* Окремі аспекти пастирського служіння митрополита Іоана (Боднарчука) // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука) // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор. н. Е. Бистрицької (гол. ред.), д. істор. н. І. Зулячка, д. філософ. Н. О. Сагана, д. філос. н. Л. Филипович. – Тернопіль–Київ, 2014. – С. 218-223.
16. *Цап М., прот.* Митрополит Іоан (Боднарчук) і третє відродження УАПЦ та проголошення Київського Патріархату // Волинський благовісник: богословсько-

- історичний науковий журнал ВПБА УПЦ Київського Патріархату. – Луцьк, 2013. – №1. – С. 221-232.
17. Цан М., прот. Першоієрарх УАПЦ Митрополит Іоан (Боднарчук) і проголошення Патріархату в Україні // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (пам'яті митрополитів Василя (Липківського) та Іоана (Боднарчука) // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 листопада 2014 р., м. Тернопіль) / За заг. ред. д. істор. н. Е. Бистрицької (гол. ред.), д. істор. н. І. Зулячка, д. філософ. Н. О. Сагана, д. філос. н. Л. Филипович. – Тернопіль–Київ, 2014. – С. 211-217.
18. Юраш А. Після Соборів // Молода Галичина. – Львів, 9 листопада 1993 року. – № 129. – С. 3.

References:

1. *Blazhennyi Yoann Bohomyi*. Narodnyi mytropolyt. – Uzhhorod: Svit Sofii, 2015. – 304 s.
2. *Borshchevych V.* Volynskiy pomiannyk. – Rivne, 2004. – 408 s., il.
3. *Boiarchuk P.* Trahedii na dorozh: podrobytsi dlia «Volyni» // Volyn. – Lutsk, 12 lystopada 1994 r. – № 130. – S. 1.
4. *Verbych V.* Shchaslyvoho plavannia «Lutsk» // Narodna trybuna. – Lutsk, 16 liutoho 1994 r. – № 13 (343). – S. 5.
5. Zvernennia arkhieypyskopa Volynskoho i Lutskoho Nifonta do Holovy Volynskoi oblasnoi Rady p. Klimchuka B. P. vid 31 serpnia 1994 roku № 444. – Mashynopys. Arkhiv avtora. – 2 ark.
6. *Yoann, mytr.* Otkrytoe pismo Sviashchennomu Synodu Russkoi Pravoslavnoi Tserkvy // Na varti. – Vyd. Lutskoho Bratstva sv. ap. Andriia Pervozvannoho. – №2, liuty 1994. – S. 7.
7. *Kramarenko H., prot.* Ternystyi shliakh prodovzhennia rozbudovy Ukrainskoi vitky Tserkvy Khrystovoi – apostolskoi soborno pravnoi UAPTs. – 26 serpnia 1996 r. – Kserokopiia. Arkhiv avtora.
8. Lyst protoiiereia Hryhoriia Kramarenka do Hrytsenko Nadii Oleksandrivny vid 21.03.1995 r. – Mashynopys. Arkhiv avtora.
9. Na zori natsionalnoho i dukhovnoho vidrodzhennia Ukrainy 90-ykh rokakh XX stolittia: dokumenty, materialy, lysty / upor. M. Yurchyshyn. Samvydav u VI chastynakh. – Stryi–Koniukhy, b. d. – Chastyna IV. – S. 901-1203.
10. Na zori natsionalnoho i dukhovnoho vidrodzhennia Ukrainy 90-ykh rokakh XX stolittia: dokumenty, materialy, lysty / upor. M. Yurchyshyn. Samvydav u VI chastynakh. – Stryi–Koniukhy, b. d. – Chastyna II. – S. 303-572.
11. *Prelovska I.* Diialnist mytropolyta Ioana (Bodnarchuka) u spravi vidrodzhennia Ukrainskoi Avtokefalnoi Pravoslavnoi Tserkvy u 1989-1990 rr. // Ukrainske pravoslavia u konteksti vitchyznianoї istorii ta suspilnykh transformatsii (pamiati mytropolytiv Vasyliia (Lypkivskoho) ta Ioana (Bodnarchuka) // Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (27-28 lystopada 2014 r., m.

- Ternopil) / *Za zah. red. d. istor. n. E. Bystrytskoi (hol. red.), d. istor. n. I. Zuliachka, d. filosof. N. O. Sahana, d. filos. n. L. Fylypovych.* – Ternopil–Kyiv, 2014. – S. 168-173.
12. *Protokol zboriv Lutsko-Volynskoi yeparkhii vid 27 zhovtnia 1993 roku.* – Mashynopys. Arkhiv avtora. – 2 ark.
 13. *Rozporiadzhennia Predstavnyka Prezydenta Ukrainy u Volynskii oblasti V. I. Blazhenchuka vid 6 kvitnia 1994 roku № 185.* – Mashynopys. Arkhiv avtora.
 14. *Uruskyi R., prot. Velykyi iierarkh i patriot Ukrainskoi Pravoslavnoi Tserkvy Kyivskoho Patriarkhatu // Pravoslavnyi visnyk Kyivskoho Patirarkhatu.* – Kyiv, 2014. – №11, lystopad. – S. 57-60.
 15. *Khomitskyi V., prot. Okremi aspekty pastyrskoho sluzhinnia mytropolyta Ioana (Bodnarchuka) // Ukrainske pravoslavia u konteksti vitchyznianoï istorii ta suspilnykh transformatsii (pamiaty mytropolytiv Vasylia (Lypkivskoho) ta Ioana (Bodnarchuka) // Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (27-28 lystopada 2014 r., m. Ternopil) / Za zah. red. d. istor. n. E. Bystrytskoi (hol. red.), d. istor. n. I. Zuliachka, d. filosof. N. O. Sahana, d. filos. n. L. Fylypovych.* – Ternopil–Kyiv, 2014. – S. 218-223.
 16. *Tsap M., prot. Mytropolyt Ioan (Bodnarchuk) i tretie vidrozhennia UAPTs ta proholoshennia Kyivskoho Patriarkhatu // Volynskiy blahovisnyk: bohoslvosko-istorychnyi naukovyi zhurnal VPBA UPTs Kyivskoho Patirarakhatu.* – Lutsk, 2013. – №1. – S. 221-232.
 17. *Tsap M., prot. Pershoiierarkh UAPTs Mytropolyt Ioan (Bodnarchuk) i proholoshennia Patriarkhatu v Ukraini // Ukrainske pravoslavia u konteksti vitchyznianoï istorii ta suspilnykh transformatsii (pamiaty mytropolytiv Vasylia (Lypkivskoho) ta Ioana (Bodnarchuka) // Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (27-28 lystopada 2014 r., m. Ternopil) / Za zah. red. d. istor. n. E. Bystrytskoi (hol. red.), d. istor. n. I. Zuliachka, d. filosof. N. O. Sahana, d. filos. n. L. Fylypovych.* – Ternopil–Kyiv, 2014. – S. 211-217.
 18. *Iurash A. Pislia Soboriv // Moloda Halychyna.* – Lviv, 9 lystopada 1993 roku. – № 129. – S. 3.

ДОДАТОК 1

Запрошення на освячення малого протичовнового корабля «Луцьк».

ДОДАТОК 2

УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА

І О А Н

Митрополит Львівський і Галицький, —
Намісник святого Київського Патріаршого Престолу
КІЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

м. Львів, вул. Личаківська, 91
ТЕЛЕФОН 75 59 93

.22. августа 1990 р.
№ 288

УДОСТОВЕРИТЕЛЬНАЯ ГРАМОТА.

Настоящая выдана Епископу Лазарю /в миру Константину Алексеевичу Васильеву/ в том, что за Божественной Литургией в церкви преп. Параскевы 22 августа 1990 г. в г. Дрогобыче Львовской Епархии Преосвященными: Митрополитом Киевским и Галицким Иоанном, Архиепископом Тернопольским и Бучачским Василием, Епископом Черновицким, Хотинским и Всея Буковины Данилом, Архимандрит Лазарь, содействуя Святому Духу, рукоположен во Епископа Московского и Каширского.

Иоанн, Митрополит Киевский и Галицкий.

Василий, Архиепископ Тернопольский и Бучачский.

Данило, Епископ Черновицкий, Хотинский и Всея Буковины.

Грамота про рукоположення єпископа Лазаря (Васильєва)

ДОДАТОК 3

УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА

І О А Н

Митрополит Львівський і Галицький,
Намісник святого Київського Патріаршого Престолу
КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

м. Львів, вул. Личаківська, 91
ТЕЛЕФОН 752993

14-го грудня 1990
№ 568

УДОСТОВЕРИТЕЛЬНАЯ ГРАМОТА.

Настоящая выдана Епископу Тихону /в миру Владиславу Дмитриевичу Филипову/ в том, что за Божественной Литургией в церкви свят. Великомученика Димитрия 14 декабря 1990 г. в селе Солонское Дрогобычского р-на Львовской Епархии Преосвященными: Митрополитом Киевским и Галицким Иоанном, Епископом Черновицким, Хотинским и Всея Буковины Даниилом, Епископом Московским и Каширским Лазарем, Архимандрит Тихон, содействующу Святому Духу, рукоположен во Епископа Зеленоградского и Коломенского.

✠ Иоанн, Митрополит Киевский и Галицкий.
Данило, Епископ Черновицкий, Хотинский и Всея Буковины.
Лазарь, Епископ Московский и Каширский.

Грамота про рукоположення єпископа Тихона (Філіпова)

ДОДАТОК 4

УКРАЇНЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА
Київський Патріархат
ДИМИТРІЙ
Патріарх Київський і всієї України
Ukrainian Autocephal Church, Kiev Patriarkhat

№ 78.4.8.99 р.

м. Київ

ПОСВІДЧЕННЯ

Данне преосвященному владіці Марку / Черкашину Михайлу
Вікторовичу / втім, що він дійсно був свячений на єпископа
Української Православної Автокефальної Церкви.

Свячення відбулося в церкві свв. апостолів Петра і Павла
в місті Львові де я на той час був настоятелем.

Свячення очолив преосвящений єпископ Іван Боднарчук.

Димитрій
Патріарх

Посвідчення про рукоположення єпископа Марка (Черкашина)

ДОДАТОК 5

✠
Іоан
Архiepископ

Українська Автокефальна Православна Церква

Львів 290010
бул. Леніна 82

31 березня 1990 року.
№ 8.

Г Р А М О Т А Х И Р Т О Н І І

Цим засвідчуємо, що 31 березня 1990 року в церкві Святих безсрібників Косми і Дем'яна села Михайлівці Дрогобицького благочиння, Львівської єпархії, діянням по промислу Божому і дієством Святого Духа нами підчас Божественної Літургії хиротонізований в сан Єпископа Тернопільського і Буцацького Української Автокефальної Православної Церкви Високопреподобний Архимандрит ВАСИЛІЙ /Боднарчук/.

Хиротонію здійснили:

1. Смирненіший ВІКЕНТІЙ, Єпископ Яснополянський Російської Свобідної Православної Церкви - *+ Викентій*
 2. Смирненіший *...т. Валас*.....
...аєнос.....
Гуської Православної Церкви, в силу чого не може зараз виявити свого імені.
 3. Смирненіший ІОАН, Архiepископ Львівський і Галицько-Волинський, Першоєрарх Української Автокефальної Православної Церкви *Іоан*.
- с. Михайлівці 31 березня 1990 року.

Грамота про рукоположення єпископа Василя (Боднарчука)

ДОДАТОК 6

УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА 213
 КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ
 І О А Н
 Митрополит Львівський і Галицький, —
 Намісник святого Київського Патріаршого Престолу

м. Львів, вул. Личаківська, 91 7 червня 1991 р.
 ТЕЛЕФОН 75-59-93 19-115

До Героївського Уряду м. Грохобица,
 Львівської Області.
 До Нотаріуса м. Грохобица.

Я, Митрополит Іоан (Боднарчук Василь Миколайович) 1929 року народження іду до США на досить складну і небезпечну операцію. Дрякує моєї смерті, а це пишу в коридорному списку, моя кафта по пров. Вільчеському №10 та інше має намірати Грциенко Надії Олександрівні 1956р нар. з Гонцево, кафта з трюма кімнатки внизу і в Зучачо і з трюма кімнатки зверху, а також гараж і майже повністю тресту у власності Грциенко Надії Олександрівни, а також і кафта бібліотек художні книги, а всі книги Церквова-Богоанверки Архієпископа Василья (Боднарчук Іван Миколайович) передає отці євмачію і о. Володимире Боднарчуку і Новоград Вільчеська по тредіковез Київській всі вимішаніх Грциенко Олександрівні. Цей документ скріплено своїм підписом і печаткою моєю і моєю свідкою. Митрополит Іоан Боднарчук Василь Миколайович

З. Мече погодити в о. Звель. Було це календаром
 7 червня, 1991.

Заповіт митрополита Іоана, 07 червня 1991 р.

